

Peter Michalko:

Principiul UE rămâne în continuare „mai mult pentru mai mult” și „mai puțin pentru mai puțin”

pag. 3

Cadrul legal, privind transpunerea Acordului de Asociere, intrat în vigoare în aprilie 2019

pag. 6

Evenimente și activități desfășurate în aprilie 2019 în relația Republica Moldova-UE

pag. 8

Parteneriatul estic la 10 ani: *realizările și perspectivele unui proiect european*

La 7 mai 2009 era lansat oficial Parteneriatul Estic (PE), în cadrul primului summit la nivel înalt de la Praga, proiect instituit ca dimensiune estică a Politicii Europene de Vecinătate. Comunicarea Comisiei Europene din decembrie 2008 *Parteneriatul Estic*, care a stat la baza noului proiect, pornea de la premisa că „Uniunea Europeană are un interes vital în asigurarea stabilității, îmbunătățirii guvernancei și dezvoltării economice la frontierele sale răsăritene”, iar PE trebuie să consolideze în continuare relațiile dintre UE și vecinii săi estici. Obiectivele globale ale Parteneriatului Estic sunt asocierea politică și integrarea economică dintre Uniunea Europeană și șase state ex-sovietice din Europa de Est și Caucazul de Sud (Belarus, Republica Moldova, Ucraina, Armenia, Azerbaidjan și Georgia,) prin stabilirea de noi angajamente bilaterale și a unui nou cadru instituționalizat de cooperare multilaterală pe patru platforme tematice: democrație, bună guvernare și stabilitate; integrarea economică și convergența cu politicile UE; securitatea energetică și contacte interumane.

sursa foto: justice.gov.md

Lansarea și implementarea PE s-au realizat într-un context internațional și european dificil, timp în care o serie de factori au obstrucționat buna realizare a proiectului. Întâi de toate, dinamica internă a Uniunii Europene a fost una dificilă. Criza datoriilor suverane din zona euro și instabilitatea financiară a statelor membre din Europa Centrală și de Est sau Brexit-ul și negocierile conexe au reprezentat riscuri și incertitudini comunitare interne. În rândul al doilea, „revoluția arabă” și războiul din Siria au solicitat mai multă atenție a Uniunii Europene în vecinătatea sudică, în mod particular presiunea a fost alimentată de gestionarea problemei imigranților din această zonă. În al treilea rând, Uniunea Europeană nu a anticipat o asemenea reacție a Rusiei la re-așezările geopolitice în „vecinătatea apropiată”, care a suscitat un război în Ucraina, a amplificat tensiunea armeano-azeră pentru a bloca semnarea Acordului de Asociere cu Armenia, a impus restricții comerciale Republicii Moldova și pune presiuni în continuare pe Belarus. În cele din urmă, procesele politice interne din statele PE sunt în continuare dominate de regimuri oligarhice și/sau autoritare care blochează reformele, iar condiționalitățile politice și instrumentele financiare comunitare sunt insuficiente în lipsa perspectivei de aderare la Uniunea Europeană.

Totuși, în pofida acestor procese nefavorabile, au existat oameni în UE și statele PE care au crezut într-un viitor european și prosper al regiunii și au promovat reformele. Dovadă că Uniunea Europeană a dezvoltat în timp un mecanism complex de interacțiune cu statele PE, implicit a negociat și/sau semnat noi acorduri politico-juridice, noi regimuri comerciale și noi modele de interacțiune

cu societatea civilă. La ultimul summit al Parteneriatului Estic, desfășurat în 2017 la Bruxelles, au fost reanimate obiectivele proiectului prin adoptarea a „20 de livrabile pentru 2020”, care să genereze rezultate tangibile pentru cetățeni. Republica Moldova, Georgia și Ucraina au semnat și implementează Acorduri de Asociere, implicit Acorduri de Comerț Liber Aprofundat și Cuprinzător, în timp ce cetățenii beneficiază de regimul liberalizat de vize. A fost semnat un nou parteneriat cu Armenia și sunt în negociere noi raporturi politice cu Azerbaidjan și Belarus. UE a devenit principalul partener comercial al statelor PE, cu excepția Belarusului, iar investițiile europene au creat mii de locuri de muncă în regiune. Statele PE beneficiază de asistență tehnică și financiară pentru modernizarea instituțională și crearea infrastructurii fizice, în timp ce mediul de afaceri, mediul academic, societatea civilă și tineretul beneficiază de tot mai multe programe și proiecte finanțate de Uniunea Europeană.

Zece ani de implementare reprezintă și un prilej de regândire și dinamizare a PE, prilej de a defini viitorul proiectului printr-un demers incluziv și fezabil. Sunt în continuare necesare reforme care să consolideze democrația și statul de drept în cele șase state ex-sovietice, după cum sunt alte angajamente sectoriale din cadrul PE rămase restante și care necesită a fi realizate, în timp ce formula „mai mult pentru mai mult” reprezintă în continuare o provocare, mai ales pentru cele trei state care implementează Acorduri de Asociere și au declarată prioritară aderarea la Uniunea Europeană.

Eduard ȚUGUI

sursa foto: regtrends.com

Peter Michalko:

Principiul UE este în continuare

„mai mult pentru mai mult” și
„mai puțin pentru mai puțin”

Republica Moldova aniversează zece ani de la lansarea Parteneriatului Estic. Principiile care rămân valabile sunt: incluzivitate, diferențiere și condiționalitate. Ambițiile unor parteneri au evoluat, de aceea, în timp ce menține o abordare incluzivă, Parteneriatul Estic urmărește să ofere un sprijin specific fiecărei țări. Potrivit Șefului delegației UE în republica Moldova, „succesul adevărat depinde însă de implementarea acestor documente și de cum oamenii vor simți îmbunătățiri reale ale nivelului de trai”.

Excelență, aniversăm în 2019 un deceniu de la lansarea Parteneriatului Estic. În acest context, Vă rugăm să sintetizați principalele realizări, dar și insuccesele acestui proiect European la zece ani de implementare?

Ultimii 10 ani au arătat importanța Politicii Europene de Vecinătate pentru UE și pentru regiune. Acordurile de Asociere cu Ucraina, Georgia și Republica Moldova sunt în prezent în curs de implementare, în timp ce alte acorduri sau forme de cooperare au fost dezvoltate cu

Armenia, Azerbaidjan și Belarus. Parteneriatul Estic a evoluat pe fundalul unui context politic dificil. Mai mult, investițiile în reziliența statelor și a societăților în estul Uniunii Europene au devenit una dintre cele cinci priorități ale strategiei globale a UE.

Summitul Parteneriatului Estic din 2017 s-a remarcat prin adoptarea celor „20 de livrabile pentru 2020” pentru a genera rezultate tangibile pentru cetățeni. Ce s-a reușit de realizat și ce urmează de implementat la nivel regional și național?

Summitul Parteneriatului Estic a adoptat o agendă ambițioasă de reformă a 20 de livrabile pentru 2020. De atunci, s-au înregistrat progrese considerabile în domeniul comerțului, al accesului la finanțare pentru *întreprinderi*, al liberalizării vizelor, al tineretului, al educației și al infrastructurii de transport. Putem adăuga la această categorie și economia digitală cu recenta aprobare a foii de parcurs către o zonă regională de roaming între țările partenere. De asemenea, evidențiem și deschiderea unei școli europene la Tbilisi. Cu toate acestea, sunt necesare în continuare mai multe eforturi și rezultate pentru îmbunătățirea statului de drept, buna guvernare, anticorupție, libertatea presei și a societății civile.

Care sunt obiectivele de viitor ale Parteneriatului Estic? Va funcționa acesta pe două sau mai multe viteze, din moment ce doar trei state (Moldova, Ucraina și Georgia) implementează Acorduri de Asociere cu Uniunea Europeană?

Definirea viitorului Parteneriatului Estic va fi făcută într-un proces incluziv care include actorii relevanți de la nivelul UE și din cele șase state partenere – actori guvernamentali și neguvernamentali. Principiile Parteneriatului Estic - incluzivitate, diferențiere și condiționalitate – rămân valabile. Ambițiile unor parteneri au evoluat, de aceea, în timp ce menține o abordare incluzivă, Parteneriatul Estic urmărește să ofere un sprijin specific fiecărei țări. În acest context, este la fel de important să rămânem la principiul stabilit de condiționa-

litate, sau „mai mult pentru mai mult” și „mai puțin pentru mai puțin”.

Republica Moldova a fost considerată „poveștea de succes” în primii cinci ani de implementare a Parteneriatului Estic până la liberalizarea regimului de vize și semnarea Acordului de Asociere. Ce nu a mers bine în următorii cinci ani, din moment ce dialogul politic moldo-european este deteriorat, iar asistența macro-financiară suspendată?

Eu consider că sunt numeroase povești de succes și după liberalizarea regimului de vize și semnarea Acordului de Asociere. Succesul adevărat depinde însă de implementarea acestor documente și de cum oamenii vor simți îmbunătățiri reale ale nivelului de trai. Și avem de exemplu, o creștere semnificativă a comerțului bilateral, astăzi, doi din trei euro obținuți din exporturile moldovenești provin acum din UE. UE a contribuit la crearea a cel puțin 15 000 de noi locuri de muncă în Republica Moldova și se estimează că, până în 2020, DCFTA va aduce venituri de 355 milioane euro la bugetul național. De asemenea, 2 milioane persoane au beneficiat deja de regimul liberalizat de vize UE-Moldova. Iar programele noastre de asistență, care nu sunt în totalitate puse în așteptare, continuă să producă numeroase povești de succes la nivel local, în întreaga țară. Avem puse în așteptare asistența macro-financiară și programele de sprijin bugetar, dar numeroase alte programe și instrumente de finanțare rămân valabile, inclusiv cel mai important, finanțarea anuală în cadrul Instrumentului de Vecinătate, dar și cooperarea transfrontalieră cu România, Ucraina, în cadrul bazinului Mării Negre sau al celui dunărean.

Care sunt, în opinia Dvs., principalele realizări și restanțe ale Republicii Moldova în implementarea Acordului de Asociere?

Concluziile Consiliului de afaceri externe al UE din februarie 2018 rămân un punct de reper valabil, salutând progresele din unele domenii economice, cum ar fi cel financiar-bancar, dar și buna creștere a comerțului nostru bilateral și cerând progrese în alte domenii. Așteptăm

progrese mai ales în ceea ce privește pluralismul politic și starea democrației, inclusiv libertatea mass-mediei, reforma justiției, lupta împotriva corupției și mai ales investigarea deplină și recuperarea fraudei bancare.

Excelență, cum considerați, de ce realizările Republicii Moldova în implementarea Acordului de Asociere sunt puțin resimțite de către cetățenii moldoveni din perspectiva nivelului lor de trai?

Cred că unele beneficii sunt și au fost resimțite imediat, cum ar fi liberalizarea vizelor sau participarea la programe europene cum sunt Erasmus+ sau Horizon. Desigur, pentru ca impactul să fie mai mare, este nevoie pe de o parte de creșterea dezvoltării economice a țării, precum și de impulsionarea unei participări mai largi a diferitelor grupuri de beneficiari în programele și activitățile noastre. Dar vreau să subliniez că multe dintre beneficii sunt indirecte și pe termen mediu și lung, *cetățenii poate nu cunosc faptul că ele au fost posibile cu susținerea noastră*. Mă refer, de exemplu, la sprijinul UE pentru sectorul energetic, infrastructură, gestionarea frontierelor,

furnizarea serviciilor sociale, medicale și educaționale, dezvoltare locală, inclusiv pentru zonele rurale și agricultură, cooperare transfrontalieră și revitalizarea culturală. Uniunea Europeană a fost și rămâne un partener și un sprijin pentru societatea civilă și mass-media și sperăm că aceste organizații vor ajuta la o comunicare mai eficientă cu privire la beneficiile pentru cetățean din implementarea Acordului de Asociere.

Care ar trebui să fie prioritățile și acțiunile viitorului guvern de la Chișinău pentru a dinamiza dialogul politic cu UE și a debloca asistența financiară europeană?

Sunt chiar acele priorități de care vorbeam anterior când *mă refeream la Concluziile UE din februarie 2018 și la domeniile în care așteptăm cu prioritate progrese*. Noi așteptăm și ca noile autorități (Guvern, Parlament), când vor fi constituite, să vină cu angajamente clare, cu termene realiste și să întreprindă acțiuni concrete care să ne ofere indicii cu privire la existența unei voințe politice solide pentru corectarea derapajelor recente și pentru o relație puternică de asociere UE-Republica Moldova.

Cadrul legal privind transpunerea Acordului de Asociere în aprilie 2019

A) HOTĂRÂRI ALE GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA

Hotărâre nr. 209 din 3 aprilie 2019 cu privire la modificarea anexei nr.1 la Hotărârea Guvernului nr.356/2012 pentru aprobarea unor acte normative privind implementarea Legii nr.228/2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară, Monitorul Oficial nr. 119-131 din 5 aprilie 2019

Transpune Regulamentul (CE) nr. 690/2008 al Comisiei din 4 iulie 2008 de identificare a zonelor comunitare protejate, expuse la anumite riscuri fitosanitare (Reformare), publicat în Jurnalul Oficial al Comunității Europene L 193 din 22 iulie 2008, astfel cum a fost modificat ultima oară prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/791 al Comisiei din 31 mai 2018.

Hotărâre nr. 211 din 3 aprilie 2019 privind platforma de interoperabilitate (MConnect), Monitorul Oficial nr. 132-138 din 12 aprilie 2019

Contribuie la crearea cadrului necesar pentru aplicarea Deciziei (UE) 2015/2240 a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2015 de instituire a unui program privind soluțiile de interoperabilitate și cadrele comune pentru administrațiile publice europene, întreprinderi și cetățeni (programul ISA2) ca mijloc de modernizare a sectorului public.

Hotărâre nr. 204 din 3 aprilie 2019 cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului,

Monitorul Oficial nr. 148-158 din 26 aprilie 2019

Actualizează nomenclatorul mărfurilor strategice supuse controlului aprobat prin HG nr. 606/2002, în conformitate cu lista de control a UE pe produse cu dubla utilizare

Hotărâre nr. 207 din 3 aprilie 2019 pentru aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale, Monitorul Oficial nr. 148-158 din 26 aprilie 2019

Transpune parțial Regulamentul (UE) nr. 994/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 octombrie 2010 privind măsurile de garantare a securității aprovizionării cu gaze naturale și de abrogare a Directivei 2004/67/CE a Consiliului, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 295 din 12 noiembrie 2010

Hotărâre nr. 227 din 24 aprilie 2019 cu privire la aprobarea Condițiilor speciale aplicabile importurilor de gumă de guar originară sau expediată din India, Monitorul Oficial nr. 148-158 din 26 aprilie 2019

Transpune Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/175 al Comisiei din 5 februarie 2015 de stabilire a Condițiilor speciale aplicabile importurilor de gumă de guar originară sau expediată din India, ca urmare a riscului de contaminare cu pentaclorfenol și dioxine, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 30/10 din 6 februarie 2015

B) ORDINE ALE MINISTERULUI AFACERILOR EXTERNE ȘI INTEGRĂRII EUROPENE

Ordin nr. 46-S-03 din 25 martie 2019 cu privire la alinierea la măsuri restrictive internaționale ale Uniunii Europene, Monitorul Oficial nr. 119-131 din 5 aprilie 2019

Alinierea Republicii Moldova la măsurile restrictive internaționale instituite prin:

- 1) *Decizia Consiliului 2019/25 din 08.01.2019 de modificare și de actualizare a listei persoanelor, grupurilor și entităților cărora li se aplică articolele 2, 3 și 4 din Poziția comună 2001/931 privind aplicarea de măsuri specifice pentru combaterea terorismului și de abrogare a Deciziei 2018/1084;*
- 2) *Decizia Consiliului 2019/87 din 21.01.2019 privind punerea în aplicare a Deciziei 2013/255 privind măsuri restrictive împotriva Siriei;*
- 3) *Decizia Consiliului 2019/96 din 21.01.2019 de modificare a Deciziei 2016/849 privind măsuri restrictive împotriva Republicii Populare Democrate Coreene;*
- 4) *Decizia Consiliului 2019/135 din 28.01.2019 de modificare a Deciziei 2011/72 privind măsuri restrictive îndreptate împotriva anumitor persoane și entități având în vedere situația din Tunisia.*

Ordin nr. 59-S-04 din 10 aprilie 2019 cu privire la alinierea la măsuri restrictive internaționale ale Uniunii Europene, Monitorul Oficial nr. 148-158 din 26 aprilie 2019

Alinierea Republicii Moldova la măsurile restrictive internaționale instituite prin:

- 1) *Decizia Consiliului 2019/271 din 18.02.2019 de modificare a Deciziei 2016/1693 privind măsuri restrictive împotriva ISIL (Da'esh) și Al-Qaida și a persoanelor, grupurilor, întreprinderilor și entităților asociate cu acestea;*
- 2) *Decizia Consiliului 2019/284 din 18.02.2019 de modificare a Deciziei 2011/101 privind măsurile restrictive împotriva Zimbabwe.*

C) ORDINUL SERVICIULUI DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE AL REPUBLICII MOLDOVA

Ordin nr. 14 din 28 martie 2019 privind lista persoanelor, grupurilor și entităților implicate în activități teroriste și de proliferare a armelor de distrugere în masă, Monitorul Oficial nr. 119-131 din 5 aprilie 2019

Implementarea poziției Comune a Consiliului Uniunii Europene 2001/931/PESC.

D) HOTĂRÂRE A BĂNCII NAȚIONALE A MOLDOVEI

Hotărâre nr. 109 din 5 aprilie 2019 cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la expunerile mari, Monitorul Oficial nr. 139-147 din 19 aprilie 2019

Transpune art. 1 (b), art.4 (1) pct.39 și 71 (b), art.387, art.389, art.390 (3)-(7), art.392 – art.394 (1), art.395 (1) Teza 1, (3), (5), art.396 (1) Teza 1, art.397–399 (1), (2), (4), art.400 (1) (a) – d), f) – i), k), (2), f) – i), art.401 (1), (3) și art.403 din Regulamentul nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și firmele de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 (Text cu relevanță pentru SEE), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 176 din 27 iunie 2013, astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (UE) 2017/2401 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2017; și Transpune Regulamentul delegat (UE) nr. 1187/2014 al Comisiei din 2 octombrie 2014 de completare a Regulamentului (UE) nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește standardele tehnice de reglementare pentru determinarea expunerii globale față de un client sau un grup de clienți aflați în legătură din punctul de vedere al tranzacțiilor cu active-suport (Text cu relevanță pentru SEE), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 324 din 7 noiembrie 2014.

Evenimente și activități desfășurate în aprilie 2019 în relația Republica Moldova–UE

2 Aprilie 2019

Reprezentanții Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (ANRE) au participat la ședința privind transpunerea Codurilor rețelelor de gaze naturale, proiect implementat cu asistența Secretariatului Comunității Energetice în cadrul Programului EU4Energy. A fost discutat Regulamentul (UE) 2017/459 privind stabilirea unui Cod al rețelei privind mecanismul de alocare a capacității în sistemele de transport al gazelor naturale și Regulamentul (UE) 2017/460 privind stabilirea unui Cod al rețelei privind structurile tarifare armonizate pentru transportul gazelor naturale.

3 aprilie

Oficiali ai Delegației UE în Moldova și ai Comisiei Europene (DGNear, DGAgri), alături de donatori naționali și internaționali și parteneri de dezvoltare din circa 14 țări împreună cu 30 Grupuri de Acțiune Locală din țara noastră, reprezentanți ai autorităților publice centrale și locale, s-au reunit ieri, 3 aprilie 2019, la Chișinău, în cadrul Conferinței LEADER UE-Moldova. Scopul principal al evenimentului este de a prezenta publicului larg național și european, rezultatele promovării metodei LEADER în Moldova și consolidarea implementării abordării dezvoltării rurale a UE - LEADER în Moldova.

4 aprilie

În următorii patru ani în Republica Moldova va fi implementat Proiectul „EU4Environment”, în valoare de 20 500 000 euro, finanțat de Uniunea Europeană. Ceremonia de lansare a avut loc astăzi la Chișinău cu participarea reprezentanților partenerilor de dezvoltare, instituțiilor publice de resort, ONG-urilor de mediu. Scopul proiectului este de a acorda asistență țărilor Parteneriatului Estic: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova și Ucraina în conservarea și utilizarea durabilă a capitalului natural, îmbunătățirea calității mediului și bunăstării populației și stimulării creșterii economice. Proiectul conține cinci componente complexe, care se completează reciproc: economia verde; economia circulară; reglementări de mediu la nivel de piață; servicii ecosistemice și mijloace de trai; schimbul de experiență și coordonare. Instituțiile naționale implicate și partenerii de implementare vor contribui la organizarea unui proces bine coordonat pentru realizare și raportare la nivel național și regional și la desfășurarea acțiunilor concrete prevăzute în acest proiect.

11 aprilie

Secretarul de stat al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, Daniela Morari, a participat la reuniunea înalților

funcționari ai statelor Parteneriatului Estic la Bruxelles. Principalele teme de pe agendă au fost evoluțiile recente privind implementarea celor 20 Obiective pentru 2020 și lansarea reflecțiilor privind viitorul Parteneriatului Estic în contextul aniversării a 10 ani de la lansarea acestuia.

17 aprilie

Secretarul de Stat pe domeniul cooperării internaționale și infrastructurii calității, Iuliana Drăgălin, a participat la conferința „10 ani de Parteneriat Estic: Convergențe Economice și Oportunități de Afaceri”, desfășurată în perioada 16-17 aprilie la Praga.

Evenimentul vizează dimensiunea economică a parteneriatului Estic (PaE) în contextul aniversării a 10 ani de la instituirea acestuia și s-a axat pe procesele de reforme și integrare economică a statelor și evoluțiile în comerțul UE. Au prezentat evoluțiile și perspectivele Republicii Moldova, aspectele economice asu-

pra colaborării în plan politic, precum și impactul implementării Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC/DCFTA), prin evidențierea principalelor progrese și evoluții.

23 aprilie

La Chișinău a fost lansat proiectul regional EU4Climate în Moldova. Inițiativa va sprijini șase țări din cadrul Parteneriatului Estic în eforturile de atenuare și adaptare la schimbările climatice și dezvoltarea acestora spre o economie cu emisii reduse și reziliență la schimbările climatice, în conformitate cu Acordul de la Paris. Proiectul EU4Climate este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. EU4Climate, cu o durată de patru ani, 2019-2022, va sprijini Republica Moldova să adopte măsuri concrete împotriva schimbărilor climatice prin implementarea Acordului de la Paris și să îmbunătățească politicile și legislația din domeniul climei.

IDIS “Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor în Republica Moldova

Acest buletin informativ apare în cadrul proiectului „Fact Checking of the Association Agreement Implementation” susținut financiar de Ambasada Regatului Țărilor de Jos

Kingdom of the Netherlands